

lige andre Tilfælde, men Hovedreglen er den, at en Selvejrbonde har Lov til at tillægge en af sine Børn eller Arvinger Gaarden for den Værdi, som han i sit Testamente sætter Gaarden til, selv om denne Værdi er meget ringere, end Gaarden i Virkeligheden er værd, og saaledes, at han derved altsaa i højere Grad, end andre kunne gøre det, berøver de andre Arvinger det, som efter Loven ellers tilkommer dem. Andre Folk have jo — jeg ser bort fra Sædegaardsejere — altsaa Folk i Almindelighed have kun Ret til, naar de efterlade sig Livsarvinger, ved Testamente at raade over $\frac{1}{3}$ af deres Efterladenskaber; men man har ved disse Bestemmelser givet Selvejrbønderne Ret til at raade over saa godt som alt, hvad de efterlade sig, derved, at de sætte en meget ringe Værdi paa Gaarden og tilskrive et enkelt Barn Gaarden for den rent vilkaarligt satte Værdi. Derved kan altsaa en Selvejrbonde ganske berøve sine andre Børn deres Arveret, og saaledes som Reglen er udvidet, kan han endog saa i en væsentlig Grad forbigaa alle Børn, idet han mod et Vederlag af $\frac{1}{3}$ kan tilskrive Enken Gaarden, saaledes at hun ikke hendsidder i uskiftet Bo, men bliver virkelig Ejers af den, og saaledes, at Livsarvingerne, Børnene, blive forbigaaede som Arvinger. Om disse Regler kan der siges baade noget godt og noget nedsættende. De have naturligvis det Gode ved sig, at Gaarden kan bevares paa een Haand, hvis man ønsker det. Der kan, hvis disse Bestemmelser vare i almindelig Brug, gennem dem maaske nok gøres noget for at sikre en velstillet Gaardejerstand paa Landet. Men jeg tror, at Lovgrunden, som i sin Tid bevægede til, at man gav disse Bestemmelser, er bortfalden efterhaanden. Nu er det jo ikke saaledes mere, at det er undtagelsesvis, at der eksisterer Selvejrbønder, vel at mærke: her gælder det ikke alene om at være Selvejrbonde i absolut Forstand, men her henregnes ogsaa til Selvejrbønder Arvefæstere og endog saa dem, der have deres Gaard i Arvefæste uden Ret til at sælge eller pantsætte deres Gaard. Se, nu er jo Reglen, at alle Gaardmænd ere Selvejere i denne udvidede Forstand, og nu bliver det saa i ethvert Tilfælde ikke en Undtagelsesbestemmelse for de enkelte Selvejere, men nu bliver det en almindelig Regel for alle Gaardejere. Derved er Lovgrunden for Bestemmelsen falden bort. Grunden var, som sagt, den, at man vilde give Undtagelsesbestemmelser for de faa Selvejere, og naar man saa tillige ser, saaledes som

jeg tror, det maa indrømmes, at Livet er løbet fra disse Bestemmelser, at man ikke mere anvender dem, forekommer det mig, at saa rejser der sig lige saa fuldt det Spørgsmaal, om man ikke snarere skulde gaa til at ophæve disse særegne Testationsrettigheder for Gaardejernes Vedkommende og stille dem ligesom alle andre Borgere, end at man skulde gaa dertil at udvide dem ogsaa til at gælde for Husmænd.

Jeg henstiller blot dette til Overvejelse, det er muligt, at denne Overvejelse kan have i, at man vil bevare disse Bestemmelser; hvis man vil bevare dem, skal jeg heller ikke have noget imod, at de blive udvidede til at gælde ogsaa for Husmændene. Det forekommer mig, at der er noget rigtigt og sundt i, hvad den ærede Ordfører for Forslagsstillerne sagde, at saadan som Forholdene nu have udviklet sig, og saa dygtige og oplyste som Medlemmerne af vor Husmandsklasse nu ere, er det urimeligt at opretholde Forrettigheder for Gaardmandsstanden. Husmænd og Gaardmænd bør retlig være ens stillede i denne og andre Henseender, f. Eks. er jeg vis paa, at jeg mødes med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne i Henseende til den kommunale Valgret, hvor Husmænd og Gaardmænd ogsaa bør være ligestillede. De bør være ligestillede paa alle Punkter, og jeg tror ogsaa, at hvis man finder, at disse Regler ere sunde, gode og nyttige for Gaardmændenes Vedkommende, ville de ogsaa være det for Husmændenes Vedkommende. Dog maa der, synes det mig, tages en Begrænsning, thi det maa jo dog være Landbrugshensyn, der for en væsentlig Grad gøre sig gældende ved Fastsættelsen af den Slags Bestemmelser, og naar man vil udvide disse Testationsregler til at gælde for Husmændene, burde man maaske nok — jeg henstiller det i hvert Fald til Overvejelse — træffe en Bestemmelse om, at disse Regler ikke udvides til at gælde for alle Husmænd men kun for Ejere af saadanne Huse, der have Jordtilliggende, saaledes at det kan siges, at være et Hus, hvis Beboer i hvert Fald for en væsentlig Del ernærer sig ved Landbrug. Hvor den Grænse skal sættes, kan jo overvejes, den kan jo tænkes forskellig, man kan muligvis gaa ned til 2 Skpr. Land, maaske længere ned, maaske kan man sætte Grænsen højere op, men jeg skal henstille til de ærede Forslagsstillere, om det ikke muligvis var rigtigt af Hensyn til Lovgrunden at holde sig til en saadan Begrænsning. Jeg skal